Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 38/2019 vp)

1 Lakiehdotus

1.1 Asiantuntijaryhmä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.

Terveydenhuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 68 a §, jossa säädetään lääketieteellisen asiantuntijalausunnon antamisesta.

Terveydenhuoltolain muutosehdotuksen mukaan yliopistollisille sairaanhoitopiireille säädetään yhteisesti velvoite antaa lääketieteellisiä asiantuntijalausuntoja tuomioistuinten pyynnöstä. Lausuntojen antamista hallinnoi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, joka perustaa lausuntojen kirjoittamisesta vastaavan asiantuntijalääkäreistä koostuvan asiantuntijaryhmän. Kaikilla yliopistollista sairaalaa ylläpitävillä sairaanhoitopiireillä on velvollisuus osallistua lausuntojen antamiseen asiantuntijaryhmän kautta nimeämällä ryhmään asiantuntijoita, joilla on riittävä kokemus tarvittavilta lääketieteen aloilta. Ehdotuksen mukaan näitä erikoisaloja ovat neurologia, neurokirurgia, ortopedia ja psykiatria, mutta myös muiden alojen asiantuntijoita voidaan nimetä tai tapauskohtaisesti lausunto voidaan hankkia muilta erikoisaloilta tai muualla kuin yliopistollisessa sairaalassa toimivalta asiantuntijalta.

Tehtävä koskee vain tuomioistuimen omasta aloitteestaan pyytämiä lääketieteellisiä asiantuntijalausuntoja ja lausuntoja voivat pyytää kaikki tuomioistuimet.

Asiantuntijaryhmä vastaisi yhtenäisistä linjauksista lausuntojen antamisessa käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Lausunnon laatimiseen voi osallistua useampi asiantuntijaryhmään kuuluva lääkäri.

1.2 Korvaukset

Lausuntojen antamista varten Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille maksetaan valtion varoista erilliskorvaus hallinnointitehtävän hoitamisesta. Pohjois-

Savon sairaanhoitopiiri maksaisi edelleen korvaukset lausunnon antaneen asiantuntijan työnantajana toimineelle sairaanhoitopiirille tai muulle lausunnon laatineelle asiantuntijalle sairaanhoitopiirien keskenään sopimien menettelytapojen mukaisesti.

Lausunnoista maksettavien korvausten euromäärät säädetään asetuksella. Lausunnosta maksettavan korvauksen määrä tullaan todennäköisesti porrastamaan sen tekemiseen kuluvan työmäärän mukaisesti kolmeen korvausluokkaan. Joissain tilanteissa lääketieteellisen asiantuntijalausunnon laatiminen edellyttää usean lääketieteen erikoisalan osaamista, minkä vuoksi lausunnon laatiminen saattaa edellyttää useamman asiantuntijalääkärin työpanosta.

Tuomioistuin voi myös kutsua lausunnon laatineen asiantuntijan suullisesti kuultavaksi. Oikeudenkäyntiin valmistautumisesta ja oikeudenkäynnistä maksettaisiin erillinen korvaus tuntiperusteisesti. Tuntihinta ja mahdollisesti maksettavan korvauksen enimmäistuntimäärä säädetään myös sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Ehdotuksessa on arvioitu, että lausuntojen määrä vuositasolla olisi 80 – 200 lausuntoa ja toiminnasta valtiolle aiheutuvat kustannukset noin 0,5 miljoonaa euroa vuosittain. Lakiesityksen mukaan kustannusten arviointi etukäteen on kuitenkin vaikeaa, koska merkittävin kustannuksiin vaikuttava tekijä on se, kuinka paljon tuomioistuimet pyytävät lausuntoja. Pyydettyjen lausuntojen määrän arvioidaan kasvavan aikaisemmista vuosista, kun muutoksen myötä lausuntojen saaminen helpottuu.

2 Sairaanhoitopiirin lausunto

2.1 Yleisesti

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin arvion mukaan terveydenhuoltolain muutos on aiheellinen, koska tällä hetkellä mikään taho ei ole velvollinen antamaan lääketieteellisiä asiantuntijalausuntoja tuomioistuimen pyynnöstä. Vapaaehtoisuuteen perustunut järjestely, jossa yliopistosairaalat antoivat lausuntoja kiertävän vuorojärjestelmän perusteella, menetti käytännössä toimintakykynsä vuonna 2017-2018. Osa piireistä ilmoitti, ettei pysty antamaan lausuntoa, koska siihen halukkaita asiantuntijoita ei ollut. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin käsityksen mukaan lakiehdotukselle on olemassa perusteluissa kuvatut oikeusvarmuuteen, oikeusturvaan ja oikeudenkäyntikuluihin liittyvät syyt.

2.2 Asiantuntijaryhmä

Lakiehdotuksen mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit vastaavat yhdessä tuomioistuimen pyytämien lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta. Lisäksi kaikilla niillä on velvollisuus nimetä asiantuntijoita asiantuntijaryhmään. Pykälän muotoilu ja perustelut tarkoittavat nyt yksiselitteisesti sitä, että jokaiselta erikoisalalta tulee nimetä pysyvästi

vähintään yksi asiantuntija, jolloin asiantuntijaryhmässä on vähintään 20 nimettyä asiantuntijalääkäriä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin mielestä on myönteistä, että pykälään on valmistelussa selkeytetty ja muotoiltu kaikkia yliopistollisia sairaanhoitopiirejä yksiselitteisesti samalla lailla velvoittavaksi. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirillä on tiettyjä hallinnollisia tehtäviä, mutta lausunnon antamiseen se ei ole sen velvoitetummassa asemassa kuin muutkaan yliopistolliset sairaanhoitopiirit. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ei voi velvoittaa asiantuntijoiden nimeämisiin, mutta odottaa jokaisen sairaanhoitopiirin yhtä lailla täyttävän lain edellyttämän velvollisuutensa, jotta laki on toimiva.

Uhkakuvana on, että asiantuntijaryhmän jäsenyys ja lausuntojen antaminen koetaan työlääksi ja epäkiitolliseksi tehtäväksi, joten vapaaehtoisia asiantuntijoita ei saada. Lausunnon antaminen on työlästä ja antamisesta seuraa todennäköisesti esiintyminen oikeudessa yleisissä tuomioistuimissa. Oikeudenkäynti voidaan kokea niin vastenmieliseksi, että asiantuntijoita on niin hankala saada, että harvat asiantuntijat kuormittuvat liiaksi.

Lakiehdotus ei sisällä kokoonpanoa koskevan 68 a §:n 1 momentin lisäksi yksityiskohtaisempia säännöksiä esimerkiksi asiantuntijaryhmän toiminnasta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri tulee hallinnoijana toimimaan siten, että lausuntoja jaetaan tasapuolisesti eri sairaanhoitopiirin asiantuntijoille ottaen huomioon ainakin lausuntojen lukumäärä, yksittäisen lausunnon vaatima työmäärä sekä hoitosuhteesta sairaanhoitopiiriin seuraavat esteellisyydet.

Lakiehdotuksen perustelujen mukaan asiantuntijaryhmä vastaa yhtenäisistä linjauksista lausunnon antamisessa käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Lausunnon laatimiseen voi osallistua useampi asiantuntijaryhmään kuuluva lääkäri.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri toteaa, että pääasiassa lausuntoja käytännössä antanevat yksittäiset jäsenet itsenäisesti, vaikka ympärille perustetaan asiantuntijaryhmä. Jos lausunnon laatimiseen osallistuu useampi lausunnonantaja, se monimutkaistaa prosessia huomattavasti.

2.3 Korvaukset

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille syntyy hallinnointikuluja arviolta noin 50 prosenttia yhden toimistosihteerin työpanoksesta ja lisäksi noin 10–20 prosenttia yhden lääkärin työpanoksesta. Jos lausuntojen määrä kasvaa merkittävästi ennakoidusta, myös hallinnointikustannusten määrä kasvaa vastaavasti, joten ennakoitu 0,5 miljoonaa euroa ei jollain aikavälillä enää riitä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin käsityksen mukaan, jos tuomioistuimille nyt säädetään selvä mahdollisuus lausuntojen saamiseen, se tulee lisäämään niiden määrää.

Erikseen asetuksella säädettävän korvauksen määrän tulee olla sellainen, että kannustaa asiantuntija tulemaan asiantuntijaryhmän jäseneksi Muussa

Laskutusosoite
POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite
PUIJON SAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 40
Kuopio

KUOPION PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3
www.psshp.fi

tapauksessa vaarana on päätyminen aikaisempaan tilanteeseen, jossa ei löytynyt lausunnon antamiseen halukkaita lääkäreitä.

Kun lausuntojen antamien on laissa säädetty yliopistosairaaloiden velvollisuudeksi, on selvää että, jotta työntekijöitä voidaan velvoittaa antamaan asiantuntijalausuntoja, lausunnon valmisteluun täytyy varata perustyöaikaa. Siitä koituu sairaanhoitopiirille kustannuksia siitä, että asiantuntijat (ensisijaisesti kokeneita ja verkostoituneita kliinikkoja) ovat poissa tuottavasta potilastyöstä (mikä on sairaalan lakisääteinen perustehtävä). Jos pyydettyjen lausuntojen määrä osoittautuu huomattavaksi, nämä välilliset kustannukset saattavat olla hyvinkin merkittäviä. Sama koskee asiatuntijana toimimista oikeudessa ja siihen valmistautumista. Valmistelukorvauksen ja oikeudenistuntoon osallistumisen korvausten tulee olla riittäviä erillisessä asetuksessa.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Jakelu

Eduskunta/Sosiaali- ja terveysvaliokunta